

นิทรรศการวัฒนธรรมสร้างสรรค์สร้าง
เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ไทย-ญี่ปุ่น
Cultural Creativity, Creative Economy "THAI YO"

เมืองไทย
เมืองนักคิด
Creative Thailand

Rama IX Art Museum Foundation

**นิทรรศการวัฒนธรรมสร้างสรรค์สร้าง เศรษฐกิจสร้างสรรค์:
“ไทยโย” ศิลปะร่วมสมัยไทย-ญี่ปุ่น**

นิทรรศการเปิดแสดง:

วันที่ 4 มีนาคม - 8 เมษายน 2553
ณ ชั้น 8 หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

จัดโดย:

กระทรวงวัฒนธรรม และหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ภัณฑารักษ์:

มนิภา ไชยวัฒน์
จิตรติยา นิตยผลประเสริฐ

ศิลปิน:

กริช มโนพิโมกข์
กุลภัทร ยันตรศาสตร์
รชพร ชูช่วย
นาวัน ลาวัลย์ชัยกุล
ยูริ เกนสาคู
จักรกริช จิมนอก
พันธ์ สัตนพิทักษ์
นิพนธ์ โอฬารนิเวศน์
ญาณวิทย์ กุญแจทอง
อภิรดา วีริยะสิทธิ์
ธีระวัฒน์ นุสวโร
กลุ่มคณะละครมะขามป้อม
พนิดา เอี่ยมศิรินพกุล
สยาม อัดเดรียะ
ลิเกบายเดอริ
สันติ ลอริชวี
ภาคภูมิ ลมูลพันธ์ และ พยูน วรชนะนันท์
จิตรพร พิชัยกาล
นพปฎล พหลโยธิน
เอกรัตน์ วงษ์จิริด
ก๊อดจิ๋ว
สิงห์ อินทรชูโต
อุดม อุดมศรีอนันต์
กาวาง
เอกสิทธิ์ เข้มงวด
Thirst
Flynow
วิศุทธิ์ พรนิมิต
พีรพัฒน์ กิตติสุวัฒน์
สุกฤษาติ ศราก็ยานิช
มนตรี คุ้มเรือน และอรุณกวี วชิรพรพงศ์
ภาณุวัฒน์ วัฒนบุญกุล
สุพจน์ อนุวัชขจร

จักรพันธ์ ห้วยเพชร
ผดุง ไทรศรี
ภักดี แสนทวีสุข
อาร์เพน อะธานี
เศรษฐพงศ์ โพวาทอง
สุเทพ วงศ์กำแหง
ดอน สอนระเบียบ
ธนชัย อุชชิน
เป็นเอก รัตนเรือง
อภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล
ธัญล ปันสิริธรรมกุล

**The Art Exhibition of Cultural Creativity, Creative Economy
“Thai Yo: Thai-Japanese Contemporary Art”**

Date:

March 4 – April 8, 2010
8th Floor, Bangkok Art and Culture Centre

Organized by:

Ministry of Culture and Bangkok Art and Culture Centre

Curators:

Manipa Jayawan
Chattiya Nitpolprasert

Artists:

Kris Manopimok
Kulapat Yantrasast
Rachaporn Choochuey
Navin Rawanchaikul
Yuree Kensaku
Chakkrit Chimnok
Pinaree Sanpitak
Nipan Oranniwesna
Yanawit Kunchaethong
Apirada Wiriyasit
Teerawat Mulvilai
Makhampom Theatre Group
Panida Ieamsirinoppakul
Siam Attariya
LIKAYBINDERY
Santi Lawrachawee
Pakpoom Lamoontan & Phayoon Worachananan
Jitraporn Pichaikarn
Noppadol Baholyodhin
Eggarat Wongcharit
GOODJOB
Singh Intrachooto
Udom Udomsrianan
GAVANG
Ekkasit Khemngwad
Thirst
Flynow
Wisut Ponnimit
Peeraphat Kittisuwat
Suttichart Sarapaiwanich
Montri Khumruen & Aruntiwa
Panuwat Wattananukul
Supot Anawatkochakorn

Jakraphan Huaypetch
Padung Kraisri
Pakdee Saentaweek
Fane Studio
Sethapong Poyatong
Suthep Wongkamhaeng
Don Sornrabeab
Tanachai Ujjin
Pen-Ek Ratanarueng
Apichatpong Weerasethakul
Thunskas Pansittivorakul

สารบัญ / Contents

๑	สารจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม Message from the Minister of Culture	4
๑	สารจากปลัดกระทรวงวัฒนธรรม Message from the Permanent Secretary, Ministry of Culture	6
๑	สารจากรองปลัดกระทรวงวัฒนธรรม Message from the Deputy Permanent Secretary, Ministry of Culture	8
๑	“ไทยโย” ศิลปะร่วมสมัยไทย-ญี่ปุ่น Thai Yo: Thai-Japanese Contemporary Art	10
๑	ส่วนที่ 1 ประสบการณ์ และความทรงจำจากอดีต Section 1 Nostalgia	15
๑	วัฒนธรรมความทุกข์ทรมานแบบญี่ปุ่น “Kawaii” Culture	21
๑	ส่วนที่ 3 ธรรมชาตินิยม และวิถีแห่งเซน Section 3 Naturalism & Spiritualism	32
๑	ส่วนที่ 4 แรงผลักดันแห่งภูมิปัญญาร่วมสมัย Section 4 Contemporary Drift	38
๑	ประวัติศิลปิน Artists’ Biography	48
๑	กิตติกรรมประกาศ Acknowledgements	56

Rama IX Art Museum Foundation

สารจากนายธีระ สลักเพชร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

กระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับ หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร นำเสนอ “นิทรรศการวัฒนธรรมสรรค์สร้าง เศรษฐกิจสร้างสรรค์: ไทยโย ศิลปะร่วมสมัยไทย-ญี่ปุ่น” ระหว่างวันที่ ๔ มีนาคม – ๘ เมษายน ๒๕๕๓ ณ หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ชั้น ๘ โดยเป็นการรวบรวมผลงานของเหล่าศิลปินไทย จำนวนกว่า ๔๐ ท่าน ในหลากหลายสาขา อาทิ ทัศนศิลป์ ประยุกต์ศิลป์ งานออกแบบและผลงานสร้างสรรค์ สถาปัตยกรรม แฟชั่น การ์ตูน อนิเมชัน ภาพยนตร์ ดนตรี และศิลปะป๊อปกระดาน ซึ่งนิทรรศการนี้เป็นการถ่ายทอดประสบการณ์ผ่านการใช้ชีวิต การทำงาน และการได้รับการยอมรับในดินแดนอาทิตย์อุทัย อันปรากฏถึงการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมระหว่างสองประเทศ จากวิถีชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรม ในหลากหลายปรากฏการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศิลปะร่วมสมัยที่มีการนำเรื่องราว แนวความคิด ความเชื่อ รูปแบบทางศิลปะมาปรับเปลี่ยนและพัฒนาสร้างสรรค์จนเกิดเป็นผลงานใหม่ที่มีคุณค่าทางความงาม และยังนำมาสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจอีกด้วย

นิทรรศการนี้เป็นโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ๒๕๕๕ สาขาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ กระทรวงวัฒนธรรม ที่สนับสนุนแผนแม่บทกระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๙ เป็นการแสดงผลงานศิลปวัฒนธรรมของศิลปิน นักออกแบบชาวไทยที่มีประสบการณ์การศึกษาจากประเทศญี่ปุ่น และผู้สร้างสรรค์ผลงานขึ้นด้วยแรงบันดาลใจจากเนื้อหาหรือเรื่องราว กระบวนการคิด รูปแบบทางศิลปวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงระหว่างสองประเทศนี้ โดยแสดงให้เห็นถึงการถ่ายทอดทางศิลปวัฒนธรรมที่ผสมผสานก่อตัวขึ้นจากยุคสมัยของวัฒนธรรมประชานิยม (Pop Culture) อันนำมาสู่คุณค่าใหม่ นอกเหนือจากการนำเสนอคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ที่ถือเป็นพัฒนาการทางศิลปวัฒนธรรมแล้ว หากมองในมิติทางเศรษฐกิจ ผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรมสามารถมีส่วนร่วมในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เศรษฐกิจของชาติ ตามยุทธศาสตร์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่กำหนดไว้ในแผนนโยบายพัฒนาประเทศของรัฐบาล “นิทรรศการวัฒนธรรมสรรค์สร้าง เศรษฐกิจสร้างสรรค์: ไทยโย ศิลปะร่วมสมัย ไทย-ญี่ปุ่น” จึงเป็นสื่อที่นำเสนอความเป็นไปได้ และความสำเร็จในการสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลงานศิลปะ เพื่อเป็นกรณีศึกษาที่สนับสนุนความสำเร็จในการสร้างสรรค์ของคนไทยให้พัฒนาก้าวหน้าต่อไปได้อย่างดี

นายธีระ สลักเพชร
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

Message from the Minister of Culture

The Ministry of Culture collaborated with Bangkok Art and Culture Centre (BACC) to organize the art exhibition of Cultural Creativity, Creative Economy “Thai Yo: Thai-Japanese Contemporary Art” during 4th March – 8th April 2010 at BACC. The exhibition gathers fine and applied arts by more than 40 distinguished Thai artists in various fields such as visual arts, applied arts, design, architecture, fashion, comics, film, music, and origami. The objective of the exhibition is to reveal Thai artist’s experiences and their Japanese acclaimed works, reflecting Thai-Japanese cultural exchange through the way of living, art and culture in various forms of appearance, especially in contemporary art where adopted stories, ideas and beliefs have been developed and created into a new work that is rich with aesthetic and economic value.

The exhibition is a project under “The Strength of Thailand 2012: Creative Economy”, Ministry of Culture which aims to support the Ministry’s action plan 2007 – 2016. Each work is created by Thai artists and designers who were educated from Japan or inspired by subjective contexts and thought process evolving from Thai-Japanese cultural bonding, in order to illustrate the cultural transfer that emerged from pop culture and developed into contemporary art work.

Besides the vast aesthetic value of contemporary art presented in the exhibition, the creative work is also a crucial medium to increase nation’s economic value. As per the Creative Economy strategy stated in the Government Development Policy, this exhibition is a showcase of possibilities and success in value added art projects, and stands as a paradigm for supporting and developing Thai creativity.

Mr. Teera Slukpetch
Minister of Culture

สารจากนายวีระ โรจน์พจนรัตน์ ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

ในฐานะที่ประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น มีประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างกันยาวนานกว่า ๑๒๐ ปี การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมระหว่างสองประเทศ ปรากฏเห็นได้จากวิถีชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยที่มีการนำเรื่องราว แนวความคิด ความเชื่อ และรูปแบบทางศิลปะมาปรับเปลี่ยนพัฒนาสร้างสรรค์เกิดเป็นผลงานใหม่ที่มีคุณค่าทางความงาม และยังสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจอีกด้วย

นิทรรศการ “ไทยโย” เป็นโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ๒๕๕๕ สาขาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ กระทรวงวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยทุนทางวัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็นการสนับสนุนส่งเสริมการฟื้นฟู เผยแพร่ และต่อยอดศิลปวัฒนธรรม ของชาติและการผสมผสานของวัฒนธรรมไทยและญี่ปุ่น ด้วยความรู้ เทคโนโลยี และทรัพยากรของทั้ง ๒ ประเทศ นอกเหนือจากการนำเสนอคุณค่า ทางศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยที่ถือเป็นพัฒนาการทางศิลปวัฒนธรรมแล้ว หากมองในมิติทางเศรษฐกิจ ผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปะสามารถมีส่วน ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เศรษฐกิจของชาติ ตามยุทธศาสตร์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่กำหนดไว้ในนโยบายพัฒนาประเทศของรัฐบาล นิทรรศการ “ไทยโย” ยังเป็นการรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม สิ่งประดิษฐ์ งานศิลปะ งานออกแบบ และงานสร้างสรรค์ในสาขาต่างๆ ของคนไทยที่ได้รับวัฒนธรรมจาก แดนอาทิตย์อุทัย เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ และสร้างคุณค่าในด้านศิลปะและวัฒนธรรม ส่งเสริมการพัฒนางานสร้างสรรค์ในสาขาต่างๆ เพื่อเป็น แรงกระตุ้นให้คนทั่วไปเห็นเป็นตัวอย่างของการสร้างคุณค่า และมูลค่าเพิ่มจากการต่อยอดทางทุนวัฒนธรรม ขับเคลื่อนและสนับสนุนการพัฒนา เศรษฐกิจสร้างสรรค์

นายวีระ โรจน์พจนรัตน์
ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

Message from the Permanent Secretary, Ministry of Culture

Thailand and Japan have a long cordial relationship for over 120 years. Cross Cultural exchange among the two countries is broadly visible in the way of living, art and various cultures, especially contemporary art where adopted stories, ideas, beliefs and artistic forms have been flawlessly transformed into a new creative work of aesthetic as well as tremendous economic value.

The art exhibition of Cultural Creativity, Creative Economy “Thai Yo: Thai-Japanese Contemporary Art” is a project of “The Strength of Thailand 2012: Creative Economy”, Ministry of Culture. The aim of this project is to reinforce creative economy by cultural resources as well as to support, revive, publicize and elaborate national culture. The project also emphasizes on blending Thai-Japanese art by utilizing knowledge, technology and resources of the two countries.

Besides the significance of contemporary art in raising aesthetic and artistic value, it also has a huge role in boosting the nation’s economic value to new fortunes. Under Creative Economy strategy of Government’s Development Policy, this exhibition is a collection of various genres inspired by Japan including cultural data, invention, artwork, design, and creativity in order to enhance artist identity thereby establishing artistic and cultural value. “Thai Yo” aims at sustaining creativity to motivate the society to understand the importance of nation’s economic value through means of cultural resources, ultimately supporting and driving the creative economy expansion.

Mr. Vira Rojpojchanarat
Permanent Secretary
Ministry of Culture

Rama IX Art Museum Foundation

สารจาก ศ.ดร.อภิรักษ์ โกษะโยธิน รองปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ในโอกาสการฉลองครบรอบ ๑๒๐ ปี ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศไทย-ญี่ปุ่น กระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศและสำนักบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) ได้จัดนิทรรศการร่วมสมัย “มิตรจิต มิตรใจ มิตรภาพ ไทย-ญี่ปุ่น” (Show Me Thai) ณ พิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย กรุงโตเกียว ระหว่างเดือนเมษายน – พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยมีศิลปินไทยและญี่ปุ่นกว่า ๗๐ ท่านร่วมแสดงผลงานกว่า ๒๐๐ ชิ้น นับว่าเป็นนิทรรศการร่วมสมัยไทย-ญี่ปุ่น ที่ใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์

ถึงแม้ว่าช่วงหลังการก่อรัฐประหารใน พ.ศ. ๒๕๔๙ สถานการณ์ทางการเมืองของไทยยังอยู่ในสภาวะไม่ปกติ การจัดนิทรรศการร่วมสมัยไทย-ญี่ปุ่นครั้งนี้ถือเป็นการส่งสัญญาณในการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรี โดยการใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นสื่อเพื่อสร้างภาพลักษณ์ของประเทศไทยให้กลับมาเหมือนเดิมสู่สายตาชาวโลก

นอกจากนั้นนิทรรศการ “มิตรจิต มิตรใจ มิตรภาพ ไทย-ญี่ปุ่น” (Show Me Thai) สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันยาวนานทางด้านการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและการศึกษาศิลปะ ตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ จนถึงปัจจุบัน การได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปวัฒนธรรมญี่ปุ่นส่งผลให้ศิลปิน นักคิดสร้างสรรค์ นักศึกษาพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้อุตสาหกรรมวัฒนธรรมไทย-ญี่ปุ่น เจริญเติบโตเป็นลำดับ การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจโดยนำมิติทางสุนทรียภาพทางศิลปวัฒนธรรม เทคโนโลยีและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้การแลกเปลี่ยนไหลเท ระหว่างวัฒนธรรมไทย-ญี่ปุ่น เป็นไปอย่างต่อเนื่องทั้งทางด้านนำเข้าและส่งออกโดยภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้มีการคำนึงถึงความเป็นอิสระในการแสดงออก แต่พึงระวังไม่ให้เป็นการครอบงำจากวัฒนธรรมต่างชาติ

ภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ๒๕๕๕ กระทรวงวัฒนธรรม ได้จัด “นิทรรศการวัฒนธรรมสร้างสรรค์ สร้าง เศรษฐกิจสร้างสรรค์ : ไทยโย ศิลปะร่วมสมัย ไทย-ญี่ปุ่น” ขึ้น รวมถึงนิทรรศการผลงานสะสมจากพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยกรุงโตเกียว นิทรรศการ “ผ่านโตเกียว 0 องศา” (Trans - Cool TOKYO) ณ หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน ๒๕๕๓ โดยมีวัตถุประสงค์ที่เป็นการยกย่องความสามารถของศิลปินและนักคิดสร้างสรรค์ไทย-ญี่ปุ่น ที่มีส่วนสำคัญในกระบวนการเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สามารถเพิ่มคุณค่าทางสังคมและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ

ทั้งนี้ ศิลปิน ผู้กำกับ นักออกแบบ นักคิดสร้างสรรค์ นักร้อง นักแสดง สถาปนิก ต่างมีศักยภาพในการใช้จินตนาการสร้างสรรค์ให้เข้ากับเทคโนโลยี และการบริหารจัดการที่เหมาะสม ในการสร้างสรรค์ผลิตทางศิลปะร่วมสมัยที่มีมูลค่ามหาศาลให้กับอุตสาหกรรมวัฒนธรรมได้อย่างดียิ่ง

ศ.ดร.อภิรักษ์ โกษะโยธิน
รองปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

Message from the Deputy Permanent Secretary, Ministry of Culture

Commemorating the 120th Anniversary of Japan – Thailand Diplomatic Relations in 2007, Ministry of Culture, Ministry of Foreign Affairs, and the Office of Knowledge Management and Development (OKMD) organized the contemporary art exhibition entitled “Show Me Thai” at Museum of Contemporary Art Tokyo (MOT) in April – May 2007. The exhibition comprised of more than 70 Thai and Japanese artists, displaying 200 artworks and is considered as the largest Thai-Japanese contemporary art exhibition ever held in Japan.

Although, the political situation in Thailand after the coup d’etat in 2006 had not completely recovered yet, the exhibition “Show Me Thai” in Tokyo proved to be a positive sign of bonding relationship, using art and culture to represent Thailand to the outside world. Moreover, the exhibition “Show Me Thai” reflected the extended relationship between Thailand and Japan regarding cultural exchange and art study since the World War II until the present day.

Inspiration from Japanese art and culture has motivated Thai artists, creators and scholars to develop their knowledge and creativity continuously thereby flourishing the Thai and Japanese cultural industry. The increase in economic value by means of artistic property, technology and efficient management has impacted Thai-Japanese cultural exchange in terms of import and export by both government and private sector. To sum up, freedom of expression is the main priority, however, being aware of foreign domination is a major concern as well.

Under the government’s action plan “The Strength of Thailand 2012”, the Ministry of Culture proudly presents the art exhibition of Cultural Creativity, Creative Economy “Thai Yo: Thai-Japanese Contemporary Art”, together with the Contemporary Art Exhibition “Trans-Cool TOKYO” from the collection of Museum of Contemporary Art Tokyo (MOT) at Bangkok Art and Culture Centre during February–April 2010 to praise the creativity of Thai and Japanese artists and creators which is a significant factor for building creative economy and increasing social and economic value.

Consequently, artists, directors, designers, creators, performers and architects are people who utilize their creative imagination blending with technology and appropriate management in order to create contemporary artworks of immense economic value to the cultural industry.

Prof. Dr. Apinan Poshyananda
Deputy Permanent Secretary
Ministry of Culture

Rama IX Art Museum Foundation

“ไทยโย” ศิลปะร่วมสมัยไทย-ญี่ปุ่น

นิทรรศการวัฒนธรรมสรรค์สร้าง เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ไทย-ญี่ปุ่น หรือ “ไทยโย” ร่วมสานความสัมพันธ์อันดีระหว่างสองประเทศที่มีมายาวนานกว่าศตวรรษ จนก่อให้เกิดเป็นความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม ด้วยการถ่ายทอดภาพรวมของอิทธิพลจากวัฒนธรรมญี่ปุ่นในเชิงสร้างสรรค์ต่อสังคมไทย ตลอดจนนำเสนอผลงานการแสดงออกของเหล่าศิลปินไทยที่มีความเกี่ยวโยง หรือได้รับแรงบันดาลใจจากแดนอาทิตย์อุทัย และผลิตผลงานในสาขาต่างๆ รวมทั้งสิ้น 9 สาขา โดยยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ไทยและความเป็นตัวตนของศิลปิน

ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ประเทศญี่ปุ่นได้กลายเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความสัมพันธ์และความสำคัญต่อเศรษฐกิจ และการพัฒนาสังคมสมัยใหม่ของไทย นักวิชาการไทยได้ให้ความสนใจในการศึกษาการเติบโตทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ตลอดจนการฟื้นฟูประเทศของญี่ปุ่นเรื่อยมา นักศึกษาไทยได้เดินทางไปศึกษา ณ ประเทศญี่ปุ่น ในขณะเดียวกันก็มีการเปิดวิชาภาษาญี่ปุ่นในหลายสถาบันของเมืองไทย อันเป็นที่มาของการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน นอกจากนี้โลกแห่งการสื่อสารมวลชนก็ได้กลายมาเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญต่อการรับเอาวัฒนธรรมญี่ปุ่นเข้ามา และคนไทยได้ทำความเข้าใจกับแถบลาดิบนผ่านสื่อโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ตกันอย่างแพร่หลาย ทั้งหมดนี้เป็นเวลาที่ยาวนานที่ศิลปินวัฒนธรรม และความเป็นญี่ปุ่นได้ก้าวเข้ามาในสังคมไทย และสำนึกของคนไทยตั้งแต่เด็ก วัยรุ่น ไปจนถึงผู้ใหญ่ คนไทยในทุกกลุ่มอายุต่างก็มีประสบการณ์ และรู้จักกับวัฒนธรรมญี่ปุ่นไม่มากก็น้อย

สำหรับชื่อนิทรรศการ “ไทยโย” นั้นเป็นการนำคำที่มาจากภาษาญี่ปุ่น “ไทโย” อันหมายถึง พระอาทิตย์ หรือแสงอาทิตย์ จะนับ ในที่นี้คำว่า “ไทยโย” จึงเป็นเสมือนแนวคิดหลักของนิทรรศการ ที่นำเสนอความคิดสร้างสรรค์ของคนไทย ภายใต้แสงแห่งแรงบันดาลใจจากญี่ปุ่น โดยได้แบ่งผลงานออกเป็น 4 แนวคิดย่อย ดังนี้

ประสบการณ์ และความทรงจำจากอดีต

ความรู้สึกไทยหาอดีต (Nostalgia) หมายถึง ความทรงจำเกี่ยวกับอดีตที่มักจะพ่วงความรู้สึกอาลัยอาวรณ์มาด้วยเสมอยามนึกถึง ผลกระทบทางอารมณ์อันเนื่องมาจากเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่นเอง หรือประเทศไทยก็ตาม ได้กลายมาเป็นความทรงจำที่ยากจะลืมเลือน ซึ่งต่อมาภาพเหตุการณ์จากสงครามในอดีต หรือความโหยหาวันเก่าๆ ก่อนเกิดสงครามได้กลายเป็นแรงบันดาลใจให้กับนักสร้างสรรค์ไทย ที่นำเอาความทรงจำเหล่านี้ มาถ่ายทอดผ่านวรรณกรรม และงานศิลปะ อันเต็มไปด้วยเรื่องราวแห่งความรักและการสูญเสีย ข้างหลังภาพ และคู่กรรม ข้างหลังภาพ (พ.ศ. 2479) คือ วรรณกรรมคลาสสิกของความรักต้องห้ามระหว่างนักศึกษาไทยในญี่ปุ่น และหญิงไทยผู้สูงศักดิ์ที่แต่งงานแล้ว เรื่องราวบนแผ่นฟิล์มได้สะท้อนให้เห็นความเจ็บปวดของรักต่างสถานะ อายุ และห้วงเวลาของคนสองคนในยุคนั้น ขณะที่คู่กรรม (พ.ศ. 2508) คือ ภาพสะท้อนของเหตุการณ์บนแผ่นดินไทย ในสงครามโลกครั้งที่ 2 กับเรื่องราวความรักของทหารชาวญี่ปุ่น และสาวไทยที่ร่วมคณะเสรีไทย ซึ่งเขาและเธอต้องเลือกระหว่างความรักหรือหน้าที่ในฐานะพลเมืองของชาติ

วัฒนธรรมความถูกต้องแบบญี่ปุ่น

อิทธิพลของวัฒนธรรมความถูกต้องแบบญี่ปุ่นในสังคมไทย คือ อีกหนึ่งมุมมองสำคัญในนิทรรศการนี้ ตั้งแต่ยุค 70 เป็นต้นมา ความน่ารักที่ถูกต้องได้กลายมาเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมประชานิยม หรือวัฒนธรรมป๊อป ที่มีให้เห็นผ่านสื่อบันเทิงทุกรูปแบบ ตลอดจน เสื้อผ้า อาหาร ของเล่น ภาพลักษณ์ และพฤติกรรม ซึ่งปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมเหล่านี้ คือสิ่งที่วัยรุ่นไทยได้ให้ความสนใจและรับมาเป็นแนวทางอย่างเห็นได้ชัด

ผลิตภัณฑ์อัลโหล คิตตี้ และซานริโอ ได้กลายมาเป็นที่ชื่นชอบของคนไทยไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ ร้านหนังสือคราคร่ำไปด้วยการ์ตูนมังงะ และการ์ตูนผู้หญิงตาหวาน จนอาจกล่าวได้ว่า แทบจะไม่มีเด็กไทยคนไหนที่ไม่เคยอ่านหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น นอกจากนี้ อิทธิพลของวัฒนธรรมญี่ปุ่นยังเห็นได้ชัดในรูปแบบของแฟชั่น แดนอาทิตย์อุทัยก็ถือว่าเป็นผู้นำด้านแฟชั่น และเทรนด์นี้ก็เป็นที่ยอมรับในหมู่วัยรุ่นไทย รวมไปถึงการใช้คำว่า “คิยูอาโนะ”

หรือ “คาวาอิ” เพื่อแสดงออกถึงความน่ารัก ก็มีให้ได้ยินอยู่บ่อยครั้ง แม้แต่ในวงการเพลงเอง ที่กระแสวงรีคและป๊อปจากญี่ปุ่นเคยโด่งดังสุดๆ จนหลายค่ายเพลงได้หันมาสร้างภาพลักษณ์ เสื้อผ้าหน้าผม และแนวทางดนตรี ให้กับศิลปินของตนไปในทิศทางนั้น

ซึ่งผลงานที่ได้รับการคัดสรรมาจัดแสดงในนิทรรศการนี้ คือ ภาพสะท้อนของวัฒนธรรมทุกที่ที่แบบญี่ปุ่นที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ผ่านสื่อหลากหลายสาขา อาทิ การ์ตูน อนิเมชัน ดนตรี ภาพยนตร์ และแฟชั่น นำเสนอออกมาในรูปแบบศิลปะวัฒนธรรมร่วมสมัย

ธรรมเนียม และวิถีแห่งเซน

ธรรมเนียม และจิตวิญญาณอันลึกซึ้ง คือ พื้นฐานทางความคิดและการทำงานของชาวญี่ปุ่น อันถือเป็นแนวคิดที่สำคัญของผลงานในนิทรรศการ การให้ความสำคัญกับธรรมชาติและจิตวิญญาณ ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานของชาวอาทิตย์อุทัย ส่งผลให้ผลงานที่ออกมา มีความเป็นธรรมชาตินิยม และให้สัมผัสที่ลึกซึ้ง ซึ่งลักษณะเฉพาะเชิงวิจิตรในงานศิลปะของญี่ปุ่นนี้เองที่สร้างแรงบันดาลใจให้กับนักสร้างสรรค์ไทย ศิลปินไทยที่รับเอาแรงบันดาลใจจากธรรมชาติมาผลิตผลงาน อาทิ ญาณวิทย์ ฤกษ์เจกทอง ศิลปินทัศนศิลป์ ผู้มีชื่อเสียงและโดดเด่นด้วยการนำเสนอจากธรรมชาติมาสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะ ที่ดึงดูดความสนใจของผู้ชมให้ร่วมดื่มด่ำกับธรรมชาติผ่านชั้นสีนับพันบนผืนผ้าใบ นอกจากนี้ อุดม อุณหศรีอนันต์ กับผลงาน “สไลด์” คืออีกหนึ่งตัวอย่างของการได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ อุดมใช้วัสดุและวาดลายจากธรรมชาติมาใช้ในงานออกแบบที่สร้างบรรยากาศแห่งความอบอุ่น และเข้าถึงธรรมชาติให้กับเฟอร์นิเจอร์ของเขา

แรงบันดาลใจแห่งภูมิปัญญาร่วมสมัย

แนวคิดสุดท้าย ให้ความสำคัญกับศิลปินไทยที่รับเอาภูมิปัญญา และกระบวนการคิดสมัยใหม่ของญี่ปุ่นในงานออกแบบ และศิลปะ มาผสมผสานเข้ากับลักษณะเฉพาะของตนเพื่อผลิตผลงานที่มีคุณค่าทางสุนทรียะภายใต้รูปลักษณ์ร่วมสมัย ดังที่ปรากฏในผลงานของ นารีน ลาวัลย์ชัยกุล ด้วยการสร้างนิยามใหม่และสร้างความหลากหลายของการเชื่อมโยงวัฒนธรรมประเพณี และร่วมสมัยเข้าไว้ด้วยกัน เขาหยิบเอาผ้าขาวม้าหลากสี อันเป็นสัญลักษณ์ของไทย มาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์หลายรูปแบบ ตั้งแต่หมวกที่สวมใส่ไปจนถึงกระเป๋าถือลายผ้าขาวม้า

นอกจากนี้ ความคิดสร้างสรรค์อันไร้ขีดจำกัดของชาวญี่ปุ่นได้ให้แรงบันดาลใจแก่นักสร้างสรรค์ไทย ในการทำงานข้ามสาขา ทดลอง และผลิตผลงานศิลปะในแขนงของตนได้อย่างน่าสนใจ วิศุทธิ์ พรนิมิต และพีรพัฒน์ กิตติสุขวัฒน์ คือ ตัวอย่างของแนวคิดนี้ เขาทิ้งสองเป็นนักวาดการ์ตูน และศิลปินไทย ที่ผสมผสานทักษะการวาดเส้นเข้ากับการใช้เทคโนโลยี นำเสนอผลงานการแสดงสดที่รวมเอาการวาดเส้น ทอปรกกับอนิเมชัน และดนตรี มาแสดงพร้อมกันในเวลาเดียว ซึ่งภาพที่ปรากฏต่อสายตาผู้ชม ณ การแสดงขณะนั้น คือมีทั้งภาพนิ่ง อนิเมชัน ภาพยนตร์ และคอนเสิร์ต รวมไปถึงการที่นักสร้างสรรค์ของไทยได้ประยุกต์เอาสิ่งที่มีอยู่แล้วในวัฒนธรรมญี่ปุ่น มาศึกษา ตีความ และแสดงออกในรูปแบบของตัวเอง อาทิเช่น ผลงานโอริงามิ โดยเอกสิทธิ์ เข้มงวด ที่เรียนรู้ทักษะการพับกระดาษของญี่ปุ่น แล้วนำมาพัฒนา ผสานความเป็นไทย และตัวตนของเขา จนกระทั่งสามารถประดิษฐ์โอริงามิหุ่นมานขึ้นเป็นผลสำเร็จ

โดยรวมแล้ว นิทรรศการนี้คือการนำเสนอผลงานศิลปวัฒนธรรมที่โดดเด่นของนักสร้างสรรค์ไทยหลากหลายสาขา อาทิ การ์ตูน ภาพยนตร์ ดนตรี การแสดง แฟชั่น ทัศนศิลป์ สถาปัตยกรรม และงานออกแบบ ที่เป็นผลมาจากความสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมของประเทศไทย-ญี่ปุ่น โดยยังคงไว้ซึ่งลักษณะเฉพาะของศิลปินและความเป็นไทย อันเป็นหัวใจสำคัญของนิทรรศการ “ไทยโย” ที่ไม่เพียงมีคุณค่าทางศิลปะหากยังเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศอีกด้วย

โดย จิตรติยา นิตยผลประเสริฐ และการานทิป สิงห์ อานันท์

Rama IX Art Museum Foundation

Thai Yo: Thai-Japanese Contemporary Art

Cherishing over a century of Thai-Japanese diplomatic and cultural bonding, the exhibition "Thai Yo" displays a wide spectrum of Japanese influence on the modern Thai society combined with distinctive self expression of Thai artists whose works are categorized into nine genres of their creativity and genius. Thai artists and creators inspired by Japan have splendidly sustained the element of Thainess in their expression which is an absolute delight for the audience.

Since the World War Two Japan evolved as the most significant external influence on Thailand's Economy and a growing influence on Thai modern culture. Thai scholars continued to express their increasing interest understanding Japanese politics, society and economy. Thai students migrating to Japan for education and the easy accessibility of Japanese courses in Thai universities led to a remarkable Thai-Japanese cross cultural exchange. Media played a vital role as well in influencing the Thai society by extending Japanese awareness through channels of broadcasts, publications and internet. Over the past few decade Japanese art, culture and trend is unconsciously being disseminated into Thai roots. From a kid to an adolescent and eventually an adult, all age brackets knowingly or unknowingly experience Japanese influence in the basic day-to-day life.

'Thai Yo', the title of our exhibition is derived from the term 'Taiyo' which literally means the 'Sun/Thick Sunlight' in Japanese. "Thai Yo" represents the theme of the exhibition demonstrating flawless Thai creativity and the significant role of Japanese influence in the contemporary Thai society. The exhibition has been conceptualized in four distinct aspects inspired by Japan.

Nostalgia

Nostalgia signifies the remembrances of the past with often mixed with the yearning to be in the past. The emotional impact of events and individual experiences during and post Second World War have sustained in Thailand as active memories and become an indispensable part of the Thai culture. Thai creators inspired by these memories have developed striking work possessing profound emotions of love and grief.

Behind the Painting and Sunset at Chaophraya are a few illustrations of Nostalgia in Thai cinema. Behind the Painting (1936) is a classic tale of forbidden love between a Thai student in Japan and an older Thai woman visiting the country with her husband, the film goes into great pains to authentically represent the Thai society, romanticism and the vagaries of love during that period. Likewise 'Sunset at Chaophraya' (1965) is another example of nostalgia in the exhibition, a story during the Japanese occupation of Thailand in the Second World War depicting a star crossed romance between a Japanese Navy officer and a Thai women involved with the Free Thai resistance, and how they struggle with their sense of patriotism towards their nation in the face of growing affection for each other.

Japanese Supercute culture(Kawaii)

The influence of the Japanese "supercute culture" in the Thai society is another aspect stimulating the exhibition. Since 1970's cuteness (Kawaii) became an important aspect of Japanese pop culture, entertainment, clothing, food,

toys, appearance, behavior and mannerism. This cultural phenomenon has intrigued Thailand and mesmerized the Thai society to a noticeable degree.

The cute Japanese merchandises Hello Kitty and Sanrio are immensely popular among Thai kids and adults. Bookstores overflowing with Japanese comics and entertainment like Manga and Shojo is a common sight in Bangkok, kids are fascinated by such comics to an extent that it is impossible to find a kid who has never read a Japanese comic. The influence of Cuteness in Fashion is also prominently visible in Thai society. Japan being considered as a pioneer in fashion and trend, Japanese style is appreciated and adored among Thai adolescents who believe its 'cute'. Moreover frequent usage of terms like 'Kikuanone' or 'Kawaii' to represent cute culture and lifestyle is a lively illustration of this influence. Even in music 'Eastern' music style takes a lead to the west. Japanese style rock music is extremely popular and prevalent among Thais. Japanese outfits rock the music world as well, Thai musicians and pop stars swear by Japanese style statement.

The artwork in the exhibition vividly illustrates the influence of Japanese supercute culture in Thai society in genres of animation, comic music, movie and fashion, which is indeed an enthralling must to watch presentation for the audience.

Naturalism and Spirituality

Naturalism and Spirituality is the foundation of Japanese thinking and work technique which contributes as the third important aspect inspiring the art work in the exhibition. Japanese work environment has an inherent essence of spirituality that comes to them genuinely as a blessing and gives the work a natural and relaxed touch. This attributes to the uniqueness in Japanese art and has inspired Thailand's modus operandi.

Thai artists motivated by Naturalism in Japanese work atmosphere have created artwork of identical touch in the exhibition. Yanawit Kunchaethong is a well known visual artist recognized for his distinctive skill in the use of color that he abstracts from the nature. His artwork attracts the audience to sense the nature and his soul through thousand layers of natural color. Udom Udomsrianan's work 'Slide' is another illustration of work inspired by nature in the exhibition; Udom utilizes natural material and pattern in his design to create natural and warm ambience for his furniture.

Contemporary Drift

The final perspective highlights the Thai artists who adopt Japanese contemporary know how and thinking including art and design while blending it with their unique creativity and style to produce work of modern appearance. Navin Rawanchaikul is a perfect example of this trend whose work involves expanding and diversifying the latest fusion of traditional and contemporary culture, he makes use of the traditional Thai colorful fabric Pha Khao Mar typically used as a belt, and resourcefully utilizes it as a variety of functional wearable accessories, from a protective sun hat to a practical shoulder bag.

Japanese Multi-creativity in the current generation is a source of inspiration for Thai creators to experiment their versatility in different genres of creative industry, continually surpassing their own expertise and exploring creativity beyond limitations. Wisut Ponnimit and Peeraphat Kittisuwat are well known Thai artists/cartoonists who seamlessly mix expert drawing skills with digital technology, their Live performances combine real-time drawing with pre-production animation, completed with live music. The result falls in twilight of still image and animation, cinematography and concert.

Another aspect of this influence involves Thai creators who adapt the already existing Japanese skill and mould it in their own individual expression, Origami is a clear example of this influence where artist learn the technique of origami that originated from Japan and constantly develop their skill with innovative ideas to invent distinctive origami characters such as the Mighty Hanuman (by Ekkasit Khemngwad).

In a nutshell, the exhibition displays absolute flair and uniqueness of Thai creators in genre of their expertise i.e. manga, film, music, performing arts, fashion, visual arts, architecture and design, profoundly inspired by the Thai-Japanese cross cultural exchange. Inspiration from Japan is a key component of Thai knowledge and creative development, however the crux of the exhibition "Thai Yo" is to retain the element of Thainess and create an authentic yet modern work of immense economic value that blends with the Thai character.

Written by Tarandeep Singh Anand
Edited by Chattiya Nitpolprasert

Rama IX Art Museum Foundation

Nostalgia

Nostalgia signifies the active memories of the war in Japan and the emotional experiences which still stay alive after six decades of recovery. Thai creators in the section have been inspired by this phenomenon, adopting it to create an artwork that reflects a strong feeling of Nostalgia.

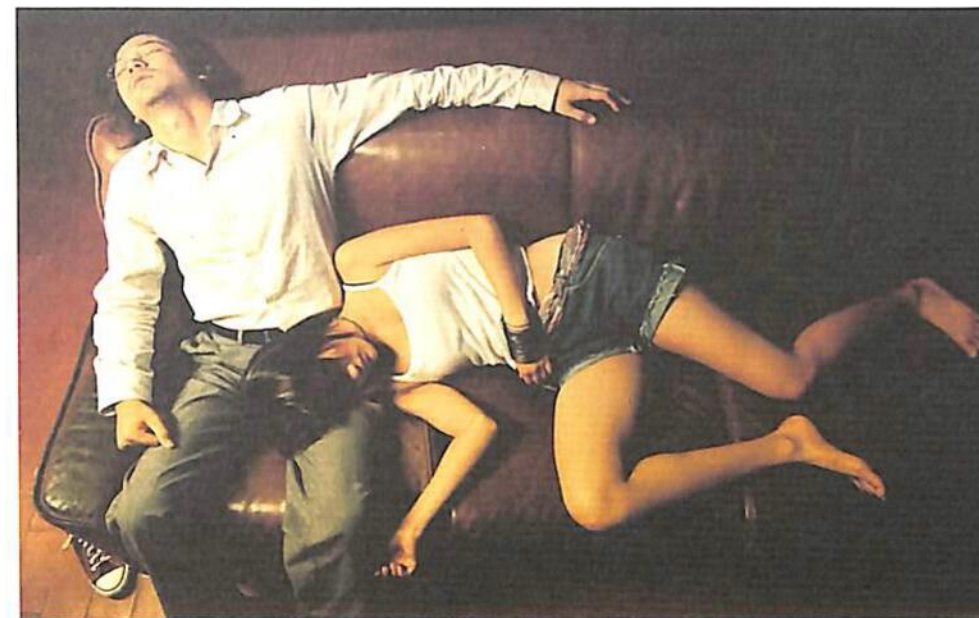
ประสบการณ์ และความทรงจำจากอดีต

ในส่วนนี้นำเสนอการย้อนกลับไปยังประสบการณ์และการรำลึกถึงอดีต ในช่วงก่อนและหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แม้จะล่วงเลยมาว่าหกทศวรรษแล้วก็ตาม ซึ่งนักสร้างสรรค์และศิลปินในหมวดนี้ ได้รับแรงบันดาลใจจากเหตุการณ์ดังกล่าว และนำมาสร้างสรรค์ผลงานสะท้อนความรู้สึกที่ยังตราตรึงในจิตใจของผู้คน

คู่กรรม (ภาพยนตร์), 2538
Sunset at Chaopraya (Film), 1995

ผู้อำนวยการสร้าง: แกรมมี่ฟิล์ม
กำกับการแสดง: ยุทธนา มุกดาสนิท,
พันธุ์ธัมม์ ทองสังข์, นิพนธ์ ผิวเณร
Producer : Grammy Film
Director : Yootthana Mookdasanit,
Pantham Thongsung , Nipol Peewnen

เรื่องรัก น้อยนิด มหาศาล (ภาพยนตร์), 2546
Last Life in the Universe (Film), 2003

ผู้อำนวยการสร้าง: นนทรีย์ นิมิบุตร
กำกับการแสดง: เปิ่นเอก รัตนเรือง
Producer: Nontri Nimibutr
Director: Pen-Ek Rattanaeueng

Rama IX Art Museum Foundation

ข้างหลังภาพ (ภาพยนตร์), 2528
Behind the Painting (Film), 1985

ผู้อำนวยการสร้าง: เจริญ เอี่ยมพึ่งพร
กำกับการแสดง: เปิ่นเอก รัตนเรือง
Producer: Charern Aempuengporn
Director: Piak Poster

ข้างหลังภาพ (ภาพยนตร์), 2544
Behind the Painting (Film), 2001

ผู้อำนวยการสร้าง: สมศักดิ์ เตชะรัตนประเสริฐ
กำกับการแสดง: เชิด ทรงศรี
Producer: Somsak Techarattanaprasert
Director: Cherd Songsri

ข้างหลังภาพ เดอะ มิวสิคัล, 2551
Behind the Painting the Musical, 2008

ผู้อำนวยการสร้าง: ทกเกียรติ วีรวรรณ
กำกับการแสดง: ทกเกียรติ วีรวรรณ
Producer: Takolkiet Verawan
Director: Takolkiet Verawan

ดอกไม้ในมือมาร (ภาพยนตร์), 2543
Mysterious Object at Noon (Film), 2000

ผู้อำนวยการสร้าง: ทฤติยา ทาวิวงศ์, หม่อมหลวง มิ่งมงคล โสณกุล
กำกับการแสดง: อภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล
Producer: Gridthiya Gawee Wong, Mingmongkol Sonakul
Director: Apichatpong Weerasethakul